

Vergadering:	Algemeen Bestuur
Datum vergadering:	donderdag 30 oktober 2025
Nummer op agenda:	6
Doel van agendering:	Besluitvormend
Bijlagen:	1
Auteur:	Annet Busweiler (strategisch adviseur beleidsimplementatie)
Portefeuillehouder:	mevr. Dekker
Onderwerp:	Businesscase Toezicht op energiebesparing bij bedrijven

Verzoek aan het bestuur

Overgaan tot vaststelling van de businesscase Toezicht op energiebesparing bij bedrijven.

Samenvatting

Met ingang van 1 juli 2023 valt toezicht en handhaving op het gebied van energiebesparing onder het basistakenpakket van de omgevingsdiensten. Conform de GR van de ODG is vanwege deze toename van taken een businesscase opgesteld, waarin de omvang van de taken en de financiële gevolgen zijn uitgewerkt. In de afgelopen jaren heeft de ODG energietoezicht uitgevoerd met rijksmiddelen en is een team van toezichthouders geworven en ingewerkt.

In de businesscase zijn twee opties geschetst: optie A houdt in dat het energietoezicht wordt uitgevoerd op basis van de Rijksbijdrage, optie B houdt in dat het energietoezicht wordt uitgevoerd op basis van de Rijksbijdrage én aanvullende financiering van de deelnemer. Deelnemers kunnen elk afzonderlijk kiezen voor optie A of optie B.

Toelichting

Aanleiding

Het energietoezicht is vanaf 1 juli 2023 een basistaak voor omgevingsdiensten. Conform de GR van de ODG wordt bij toe- of afname van taken een businesscase opgesteld, waarin de omvang van de taken en de financiële gevolgen worden uitgewerkt. De businesscase is opgesteld in overleg met een aantal vertegenwoordigers vanuit het VTH-platform. Het volledige platform heeft op 11 september 2025 akkoord gegeven op de businesscase.

Doelstelling

Het doel van de businesscase is om heldere afspraken te maken met de opdrachtgevers over de uitvoering van het energietoezicht.

Context

Businesscases worden conform de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Groningen voor vaststelling voorgelegd aan het Algemeen Bestuur.

Overwegingen

Opzet businesscase

In de businesscase worden twee opties uitgewerkt, waarbij iedere deelnemer kan kiezen voor één van beide opties:

- optie A: uitvoering op basis van de Rijksbijdrage, geen extra bijdrage door de deelnemer;
- optie B: uitvoering op basis van de Rijksbijdrage én aanvullende financiering van de deelnemer.

Het aantal energierelevante bedrijven

De basistaak houdt in dat energietoezicht wordt uitgevoerd bij energierelevante bedrijven. Op dit moment is het aantal energierelevante bedrijven nog niet exact bekend. Daarom is als uitgangspunt van onze berekeningen (op basis van ervaringsgegevens van de gemeente Groningen) het aantal energierelevante bedrijven bepaald op het aantal basistaaklocaties plus 30%. Omdat energiebedrijven sinds 1 juli 2025 worden verplicht om gegevens over energieverbruik met omgevingsdiensten te delen zijn we later dit jaar in staat het aantal energierelevante bedrijven nauwkeuriger vast te stellen. De bedragen die in de businesscase zijn opgenomen moeten daarom als indicatief worden beschouwd.

Voordat de businesscase wordt vertaald naar de jaaropdracht voor 2026 per deelnemer zal het feitelijk aantal energierelevante bedrijven per gemeente worden vastgesteld - onder het voorbehoud dat deze gegevens op dat moment beschikbaar zijn. Dit kan tot (kleine) verschuivingen leiden ten opzichte van de bedragen die in de businesscase zijn opgenomen.

Advies

Het bestuur wordt gevraagd om de businesscase vast te stellen.

Financiële consequenties

Als alle deelnemers kiezen voor optie A dan wordt het energietoezicht uitgevoerd binnen het financiële kader van de Rijksbijdrage, deze bedraagt in 2024 €640.000 en in de jaren

2027 t/m 2031 €422.351. Als alle deelnemers kiezen voor optie B dan wordt het energietoezicht uitgevoerd op basis van de Rijksbijdrage en een aanvullende bijdrage van de deelnemers. De kosten bedragen in dat geval ruim €1 miljoen in 2026, oplopend naar ruim €1,2 miljoen in 2031.

Aangezien deelnemers individueel voor een van de twee opties kunnen kiezen, zullen de financiële en formatieve consequenties tussen deze twee uitersten liggen.

Rijksbijdrage

Het Rijk is voornemens om de huidige subsidie via een Specifieke Uitkering vanaf 2027 structureel beschikbaar te stellen, waarbij de wijze van verstrekken nog bepaald wordt. Wel moeten we rekening houden met een efficiencykorting van 10% vanaf 2027. De verwachting is dat het Rijk de middelen weer via een specifieke uitkering aan omgevingsdiensten zal verstrekken.

Kanttekeningen en risico's

Formatie en arbeidsmarkt

De huidige bezetting van het team energietoezicht bij de ODG is 7 fte. Mocht slechts een klein deel van de deelnemers kiezen voor optie B (aanvullende financiering), dan blijft er voor 4 fte werk over. In dat geval zal een deel van het team op andere werkzaamheden worden ingezet. Gelet op de krapte op de arbeidsmarkt en de behoefte aan ervaren medewerkers voorzien wij hier geen problemen. Mochten veel deelnemers kiezen voor optie B dan moeten mogelijk extra medewerkers worden geworven (tot maximaal 5 extra fte). De ervaring leert dat energietoezichthouders goed te werven zijn, al moeten zij vaak wel opgeleid worden.

Rekenkameronderzoek

De Algemene Rekenkamer (november 2024) en de Noordelijke Rekenkamer (juni 2025) hebben onderzoek gedaan naar de uitvoering van het energietoezicht. De belangrijkste bevindingen waren:

1. gemeenten hebben weliswaar ambities op het gebied van energiebesparing maar structureel energietoezicht blijft vooralsnog uit, omdat het in de praktijk op tijdelijke financiering leunt.
2. de ODG heeft geen structureel zicht op de daadwerkelijke effecten van het energietoezicht.

De businesscase biedt gedeeltelijk een antwoord op de eerste bevinding. Er is dan structurele financiering, maar onder optie A voert de ODG niet de volledige wettelijke

taken uit. Om de effecten van het toezicht te kunnen meten (de tweede bevinding), wordt in 2026 een rapportagesysteem ingericht.

Samenwerkingsovereenkomst met gemeente Groningen

In 2024 en 2025 hebben de ODG en gemeente Groningen samen opgetrokken in de uitvoering van het energietoezicht. Daartoe is besloten, omdat de ODG eind 2023 nog bezig was om de capaciteit op te bouwen en gemeente Groningen ervaren energietoezichthouders in dienst had. De gemeente werkt volgens een methodiek waarin toezicht en advisering samenkomen, die verder gaat dan de wettelijke toezichtstaak en daardoor wel aansluit bij de ambities van de gemeente op het gebied van energiebesparing.

Na besluitvorming door het Algemeen Bestuur (december 2023) hebben de ODG en de gemeente in 2024 een samenwerkingsovereenkomst gesloten, die eenmalig is verlengd tot 31 december 2025.

De ODG heeft inmiddels voldoende capaciteit in huis om het energietoezicht in de hele provincie uit te kunnen voeren. Met de gemeente wordt een gesprek gevoerd over de wijze waarop het toezicht vanaf 1 januari 2026 uitgevoerd wordt. Het streven is om deze gesprekken af te ronden voorafgaand aan de vergadering van het Algemeen Bestuur op 30 oktober 2025.

Vervolg

Uiterlijk 7 november geven de deelnemers hun keuze voor één van de twee opties door.

Relevante besluitvorming

AB	3f1	Toezicht en handhaving energiebesparingsplicht	14 december 2023
DB	6	Ingestemd met de Businesscase toezicht en handhaving energiebesparingsplicht	16 oktober 2025

Bijlagen

AB 06a	Businesscase Toezicht op energiebesparing bij bedrijven